

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама

Циљ програма: Стварање и развој безбедног и подстицајног окружења у образовно-васпитним установама чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља.

ЗАДАЦИ:

- Едуковати ученике о облицима ризичног понашања
- Обучити ученике о начинима конструктивног решавања конфликта
- Подстицати ученике на сарадњу, поштовање, толеранцију, развијати тимски дух
- Мотивисати ученике за стицањем сазнања, укључивањем у активности школе и локалне заједнице
- Учинити да школски простор безбедним
- Сарадња са надлежним институцијама
- Информисање родитеља / других законских заступника
- Сарадња са родитељима / другим законским заступницима
- Интервентне активности

Активности	Носиоци активности	Време реализације	Начин остваривања и праћења активности
Примена Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање	Наставници, одељенске старешине, стручна служба, директор школе, секретар, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	На почетку и током школске године	Примена протокола, евиденција, панои, шематски приказ деловања
Примена Правилника о поступању установе у случају сумње или	Наставници, одељенске старешине, стручна	Током школске године	Примена протокола и евиденција

утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности	служба, директор школе, секретар, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања		
Примена Правилника о дигиталном насиљу	Наставници, одељенске старешине, стручна служба, директор школе, секретар, Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Током школске године	Примена протокола, евиденција
Информисање и примена протокола о поступању у кризним догађајима	Наставници, одељенске старешине, стручна служба, директор школе, секретар, Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања		
Упознавање наставника, ученика, родитеља/ других законских заступника са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање	Одељенске старешине, стручна служба, правник, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Септембар	Час одељењског старешине, родитељски састанци, наставничко веће (записници)
Едукација ученика о	Наставници,	Током школске	Радионице,

дигиталном насиљу	одељенске старешине, стручна служба, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, наставник информатике	године	презентације, предавања, панои, брошуре
Едукација родитеља /других законских заступника	Наставници, одељенске старешине, стручна служба,Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања	Током школске године	Радионице, презентације, предавања, родитељски састанак, панои
Информисање и едукација ученика о различитим облицима ризичног понашања и законским регулатива	Учитељи, наставници, одељенске старешине, стручна служба, секретар, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	На почетку школске године и током школске године по потреби	Час одељенског старешине
Информисање и едукација родитеља / других законских заступника ученика о различитим облицима ризичног понашања и законским регулатива	Учитељи, наставници, одељенске старешине, стручна служба, секретар, Тим за заштиту од дискриминације,а насиља,	На почетку школске године и током школске године по потреби	Родитељски састанци

	злостављања и занемаривања, представници полиције		
Информисање о здравственим, психолошким и социјалним последицама ризичног понашања	Учитељи, наставници, одељенске старешине, стручна служба,	На почетку школске године и током школске године по потреби	Час одељенског старешине и редовна настава, радионице, едукативна предавања
Превенција ризичних облика понашања (алкохолизам, наркоманија, пушење, секте, насиље на интернету, ризична сексуална понашања, трговина људима)	Одељенски старешина, предметни наставници, стручна служба, полиција, здравствени центар, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Током школске године	Евиденција, планови, радионице, презентације, индивидуални разговори, ЧОС
Едукација ученика о конструктивном решавању конфликта	Одељенске старешине, учитељи, стручна служба	На почетку школске године и током школске године по потреби	Час одељенског старешине и редовна настава, радионице, едукативна предавања
Активности којима се јача сарадања међу ученицима, развија толеранција, јача тимски дух, стварати подстицајну атмосферу, ваннаставне активности	Одељенске старешине, учитељи, предметни наставници, стручна служба, ученички парламент	Током школске године	Редовна настава, ваннаставне активности, радионице, учешће ученика у ваннаставним активностима, план ваннаставних активности, обележавање важних датума, Дневник осталих облика образовно васпитног рада, радионице, дебате, презентације и др.

<p>Пружање помоћи ученицима који су жртве (план заштите од насиља)</p>	<p>Одељенске старешине, родитељи, стручна служба, Центар за социјални рад, полиција, здравствени центар , ученици, Ученички парламент,Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, тим за безбедност, вршњачки тим</p>	<p>Током школске године</p>	<p>Евиденција, индивидуални разговори, групни разговори</p>
<p>Примену посебних процедура са ученицима са тешкоћама у понашању у циљу њихове и безбедности других ученика, уколико има оваквих ученика у школи (план појачаног васпитног рада)</p>	<p>Одељенске старешине, родитељи, стручна служба, Центар за социјални рад, полиција, здравствени центар , ученици, Ученички парламент,Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, тим за кризне догађаје, вршњачки тим</p>	<p>Током школске године</p>	<p>Евиденција, индивидуални разговори, групни разговори, план појачаног васпитног рада</p>
<p>Формирање правила понашања на нивоу одељења</p>	<p>Одељенске старешине, ученици</p>	<p>На почетку школске године</p>	<p>Панои, час одељенског старешине</p>
<p>Организација активности у оквиру Дечје недеље</p>	<p>Ученички парламент, ученици, стручна</p>	<p>Крај септембра</p>	<p>Евиденција, видео, фотозапис</p>

	служба,наставници		
Недеља спорта, спортске активности	Ученици, наставници физичког и здравственог васпитања, ликовне културе, информатике и рачунарства	Септембар и током школске године	Евиденција, видео, фотозапис
Едукативна предавања од стране представника полиције, здравственог центра и ватрогасаца	Стручна служба, одељенске старешине, полиција, Дом здравља, ватрогасци	Током школске године	Евиденција
Смањивање познатих и потенцијалних ризика и различитих активности са повећаним ризиком (осветљење школе и школског дворишта, смањити могућност доступности алкохола, дувана,наркотика ученицима, оградивање спортског терена, ограда на двориштима, обезбеђивање излаза из дворишта, видео надзор, хоризонтална и вертикална саобраћајна сигнализација)	Школа, Савет родитеља, родитељи, Школски одбор, предузеће за путеве, дежурни наставници, помоћни радници, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, тим за безбедност	На почетку и током школске године	Евиденција
Помоћ ученицима у организовању	Учитељи, одељенске старешине, стручна	Током школске	Час одељенског старешине,

квалитетног слободног времена (упућивање на локалне институције културе и спортске активности)	служба, родитељи	године	индивидуални разговори са ученицима и родитељима
Укључивање свих ученика у активности школе (приредбе, спортска дешавања, едукативна предавања, слободне активности)	Учитељи, одељенске старешине, наставници, стручна служба, родитељи	Током школске године	Евиденције, планови, редовна настава, ваннаставне активности
Организација и учешће у хуманитарним акцијама, друштвено –корисном раду	Учитељи, одељенске старешине, наставници, стручна служба, родитељи/ дзз, ученици, Црвени крст, друге институције	Током школске године	Евиденција, организација хуманитарних акција, учешће у хуманитарним акцијама, друштвено-корисним активностима
Хуманизација односа међу половима	Учитељи, одељенске старешине, наставници, стручна служба, родитељи, ученици	Током школске године	Евиденција, план здравствене заштите, редовна настава и ваннаставне активности, ЧОС, индивидуални разговори
Организовати ученичка дружења	Одељенске старешине, стручна служба, родитељи, Бачки парламент	Током школске године	ЧОС, састанци Бачког парламента
Организовати активности „У туђим ципелама“ и подстицање ученика на прихватање различитости	Учитељи, одељенске старешине, наставници, стручна служба, ученици	Током школске године	Евиденција

Радионице о дечјим правима и обавезама	Учитељи, одељенске старешине, наставници, стручна служба, ученици	Током школске године	Евиденција
Мотивисати ученике за стицање знања и развијање вештина, развијати позитивну слику о себи и другима	Учитељи, одељенске старешине, наставници, стручна служба, ученици, родитељи	Током школске године	Редовна настава, ваннаставне активности, постигнућа ученика, радионице
Спровођење вршњачке медијације	Стручна служба, ученици, Ђачки парламент, Вршњачки тим	Током школске године	Евиденција, план Ђачког парламента
Процена присуства насиља у школи	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, тим за безбедност, Ђачки парламет, Стручна служба, одељенске старешине	Током школске године	Анкете, индивидуални разговори, план промене понашања, мере заштите, ЧОС, план унапређивања
Одржавање радионица и презентација на тему конфликта, ризичних облика понашања, неговању здравих стилова живота	Стручна служба, Ђачки парламент, вршњачки тим	Током школске године	Евиденција, план Ђачког парламента
Процена присуства насиља над децом у породици (анкете)	Стручна служба, одељенске старешине, друге	Током школске године	Евиденција, индивидуални разговори, протоколи

	особе од којих школа може добити сазнања, полиција, Центар за социјални рад		
Јачање улоге породице у развијању позитивних вредности код ученика (родитељски састанци, индивидуални разговори)	Стручна служба, одељенске старешине, друге особе од којих школа може добити сазнања, полиција, Центар за социјални рад	Током школске године	Током школске године
Стручно усавршавање запослених	Педагошки колегијум, тим за професионални развој, директор	У току школске године	Сертификати
Израда ИОП-а и подршка ученицима	ТИО, тим за подршку, тим за заштиту ученика	У току школске године	Евиденција
Сарадња са спољашњом заштитном мрежом	Директор, стручна служба, тим за заштиту, полиција, ватрогасци, центар за социјални рад	У току школске године	Евиденција
Прикупљање информација о постојању сумњи или насиљу	Педагог, психолог или задужено лице, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Током школске године	Документација,
Активности	Психолог, ученички	Током школске	Документација, програм

Ученичког парламента	парламент	године	рада, извештај
Активности одељењске заједнице	Одељењске старешине, ученици	Током школске године	Документација
Едукација и обуке на националној платформи „Чувам те“	Одељењске старешине, ученици, наставници, стручна служба, директор, родитељи / други законски заступници	Током школске године	Документација
Превентивне активности у борби против трговине људима (едукација: предавања, радионице за ученике и ученице; радионице за родитеље, односно законског заступника детета; обуке за наставнике и стручне сараднике; формирање и едукација вршњачких тимова за превенцију; укључивање Ученичког парламента; Савета родитеља; обележи светски дан борбе против трговине људима	Одељењске старешине, наставници, стручна служба, директор, родитељи / други законски заступници	Током школске године	Документација
Реаговање у случајевима трговине људима	Одељењске старешине, стручна служба, директор, родитељи / други законски, центар за	У случајевима трговине људима	Евиденција

	социјални рад, полиција		
Подршка жртвама трговине људима	Одељењске старешине, стручна служба, директор, родитељи / други законски, центар за социјални рад, здравствени центар	У случајевима трговине људима	План подршке
Формирање тима за кризне догађаје	Директор	У случајевима кризних догађаја	План и извештај
Обуке у сарадњи са ватрогасцима, Црвеним крстом	Одељењске старешине, стручна служба, директор, родитељи / други законски, Црвени крст, ватрогасци	У току школске године	План и извештај

ОБЛИЦИ НАСИЉА И ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

ФИЗИЧКО, ПСИХИЧКО (емоционално), СОЦИЈАЛНО, ДИГИТАЛНО

Насиље може бити и злоупотреба, сексуално насиље, насилни екстремитизам, трговина људима, експлоатација детета и ученика, занемаривање и немарно поступање, кризни догађај и сл.

<u>ПРВИ НИВО</u>	Облици	Интервенције
ФИЗИЧКО НАСИЉЕ	ударање чврга, гурање, штипање, гребанье, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари и сл.	На првом нивоу , који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са

		<p>родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. одељењски старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби.</p> <p>Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељенски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.</p>
<p>ПСИХИЧКО (емоционално) НАСИЉЕ</p>	<p>омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање” и сл.</p>	<p>На првом нивоу, који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са</p>

		<p>васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. одељењски старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби.</p> <p>Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељенски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.</p>
<p>СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ И ЗЛОСТАВЉАЊЕ</p>	<p>добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина и сл</p>	<p>На првом нивоу, који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом,</p>

		<p>групом ученика и индивидуално. одељењски старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби.</p> <p>Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељенски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.</p>
<p>СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ</p>	<p>добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикулација и сл.</p>	<p>На првом нивоу, који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. одељењски</p>

		<p>старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби.</p> <p>Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељењски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.</p>
<p>ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ (злоупотреба информационих технологија и других комуникацијских програма)</p>	<p>узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука смс-ом, ммс-ом или путем аудиовизуелних снимака и сл.</p>	<p>На првом нивоу, који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. одељењски старешина може консултовати и</p>

		<p>психолога/педагога школе за подршку по потреби.</p> <p>Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељенски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.</p>
--	--	--

<u>ДРУГИ НИВО</u>	Облици	Интервенције
ФИЗИЧКО НАСИЉЕ И ЗЛОСТАВЉАЊЕ	шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу и сл.	На другом нивоу , по правилу, активности предузима одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.

ПСИХИЧКО (емоционално) НАСИЉЕ И ЗЛОСТАВЉАЊЕ	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање и сл.	Активности предузима одељењски старешина, у сарадњи са педагогом, психологом, тимом за заштиту и директором уз обавезно учешће родитеља у
СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ И ЗЛОСТАВЉАЊЕ	сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање и сл.	На другом нивоу , по правилу, активности предузима одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.
СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ И ЗЛОСТАВЉАЊЕ	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење и сл.	На другом нивоу , по правилу, активности предузима одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.
ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ (злоупотреба информационих	оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба друштвених	На другом нивоу , по правилу, активности предузима одељењски

технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације и)	мрежа, блогова, форума и чествовања у циљу вређања, исмевања и подстицање угрожавања достојанства личности снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и сл.	старешина, односно васпитач у дому ученика, у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.
--	---	--

<u>ТРЕЋИ НИВО</u>	Облици	Интервенције
ФИЗИЧКО НАСИЉЕ	туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем и сл.	<p>На трећем нивоу, по правилу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак.</p> <p>Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом учесник ситуације насиља неопходна је сарадња тима за заштиту и тима за инклузивно образовање у циљу израде плана појачаног васпитног рада. Имајући у виду здравствено стање ученика, односно</p>

		<p>развојну сметњу, предузимају се даље мере и активности у сарадњи са родитељима и представницима из здравствене и социјалне заштите, у складу са проценом потреба за подршком.</p> <p>Када родитељ чини насиље, злостављање или занемаривање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета установа обавезно укључује надлежни центар за социјални рад.</p> <p>Ако постоји сумња или сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању детета и ученика у породици, директор без одлагања обавештава надлежно јавно тужилаштво, полицију и центар за социјални рад који предузимају даље мере у складу са законом.</p>
<p>ПСИХИЧКО (емоционално) НАСИЉЕ</p>	<p>заstraшивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у</p>	<p>На трећем нивоу, по правилу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација (центар за социјални рад,</p>

	деструктивне групе и организације и сл.	здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак.
СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ	претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других и сл.	Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом учесник ситуације насиља неопходна је сарадња тима за заштиту и тима за инклузивно образовање у циљу израде плана појачаног васпитног рада. Имајући у виду здравствено стање ученика, односно развојну сметњу, предузимају се даље мере и активности у сарадњи са родитељима и представницима из здравствене и социјалне заштите, у складу са проценом потреба за подршком.
СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ	завођење ученика од стране запослених, злоупотреба ауторитета, поверења, или утицаја над дететом/учеником подвођење, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест и сл.	Када родитељ чини насиље, злостављање или занемаривање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета установа обавезно укључује надлежни центар за социјални рад.
ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ (злоупотреба	злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и	Ако постоји сумња или сазнање о насиљу,

информационих технологија и других комуникацијских програма)	четовања у циљу слања претњи и угрожавања сигурности, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија и сл.	злостављању и занемаривању детета и ученика у породици, директор без одлагања обавештава надлежно јавно тужилаштво, полицију и центар за социјални рад који предузимају даље мере у складу са законом.
--	---	--

ИНТЕРВЕНТЕ АКТИВНОСТИ

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања. Установа је дужна да обавести надлежну школску управу, односно министарство пре давања изјаве медијима о конкретној ситуацији насиља која се догодила.

Опис	Начин	Информисање	Евиденција
Удаљење ученика	Тим за заштиту процењује да ли је неопходно да се током трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик удаљује из процеса непосредног образовно-васпитног рада и осталих облика образовно-васпитног рада најкраће пет радних дана, а најдуже до окончања васпитно-дисциплинског поступка, уважавајући ризике, досадашње понашање ученика и изречене мере, последице и околности ситуације, безбедност, узраст и развојне карактеристике детета и сл.	Школа поред родитеља, обавештава и надлежни центар за социјални рад у циљу заједничког деловања и израде плана појачаног васпитног рада за ученика, током трајања васпитно-дисциплинског поступка, односно мере непосредног удаљавања.	Документација

<p>Удаљавање из процеса непосредног и осталих облика образовно васпитног рада и приликом покретања васпитно-дисциплинског поступка за учињене теже повреде обавезе ученика које се односе на поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употребу психоактивних супстанци, односно алкохола, дрога и никотинских производа, као и уношење у школу оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице.</p>	<p>Тим за заштиту процењује да ли је неопходно да ученик буде удаљен из процеса непосредног и осталих облика образовно васпитног рада и приликом покретања васпитно-дисциплинског поступка</p>	<p>О удаљењу ученика, школа, поред родитеља, обавештава и надлежни центар за социјални рад у циљу заједничког деловања и израде плана појачаног васпитног рада за ученика, током трајања васпитно-дисциплинског поступка, односно мере непосредног удаљавања.</p>	

Када се насиље између ученика догоди ван простора установе, односно другог простора у коме установа остварује образовно-васпитни рад, односно васпитни рад по добијању сазнања од представника спољашње мреже заштите,	Тим за заштиту се састаје, анализира ситуацију у складу са доступним информацијама, уз могућност процене нивоа насиља. Сходно утврђеним чињеницама тим за заштиту предлаже одељењском старешини, односно васпитачу у дому ученика израду плана појачаног васпитног за ученика узимајући у обзир следеће: последице догађаја по учеснике, претходно понашање ученика у установи и континуитет ризичног понашања ученика.		
За ученика који је претрпео насиље ван просторија школа, односно другог простора у коме школа остварује образовно-васпитно рад, тим за заштиту предлаже одељењском старешини израду плана заштите од насиља, а према процени и	У план појачаног васпитног рада установа обавезно укључује родитеље ученика и представнике спољашње мреже заштите ради који су укључени у пружање подршке ученику и породици.	У ситуацији када родитељ не сарађује са установом, а долази до поновљеног насиља ученика установа обавештава надлежни центар за социјални рад и примењује мере у складу са законом у односу на одговорност родитеља.	

<p>укључивање представника спољашње мреже заштите.</p>			
<p>Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом учесник ситуације насиља</p>	<p>Неопходна је сарадња тима за заштиту и тима за инклузивно образовање у циљу израде плана појачаног васпитног рада. Имајући у виду здравствено стање ученика, односно развојну сметњу, предузимају се даље мере и активности у сарадњи са родитељима и представницима из здравствене и социјалне заштите, у складу са проценом потреба за подршком.</p>		
<p>1.Када родитељ чини насиље, злостављање или занемаривање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета.</p> <p>2.Ако постоји сумња или сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању детета и ученика</p>	<p>1. Установа обавезно укључује надлежни центар за социјални рад</p>	<p>2. Директор без одлагања обавештава надлежно јавно тужилаштво, полицију и центар за социјални рад који предузимају даље мере у складу са законом.</p>	<p>Документација</p>

у породици			
Уколико постоји сумња или сазнање да је ученик укључен у промовисање, заговарање и подржавање идеолошки мотивисаног насиља, односно у насилни екстремизам,	Директор школе сазива тим за заштиту који разматра ситуацију и на основу прикупљених информација одлучује о даљем поступању унутар школе и обавештава родитеља и надлежно јавно тужилаштво.		Документација
Уколико постоји сумња или сазнање да је дете, односно ученик укључен у било који облик трговине људима, након примене листе индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине,	Директор поступа у складу са датим смерницама у листи индикатора	Обавештава центар за заштиту жртава трговине људима, надлежни центар за социјални рад и надлежну организациону јединицу полиције.	Документација
Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према детету и ученику у	Директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према детету и ученику мере за заштиту и подршку (план заштите од насиља) на основу Правилника о протоколу. Када родитељ пријави директору		Документација

установи,	непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом		
Уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће лице према детету и ученику,	Директор је обавезан да истовремено обавести родитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни центар за социјални рад полицију и надлежно јавно		Документација
У свим ситуацијама када се непосредно дешава насиље или постоји оправдан разлог да се сумња да ће доћи до насиља услед непредузимања хитних мера заштите, без обзира на узраст учесника ситуације насиља,	Установа одмах реагује	Установа одмах обавештава полицију ради спречавања даљег вршења насиља и обезбеђивања помоћи и заштите.	Документација
Када се насиље и злостављање дешава у установи између одраслих лица	Директор предузима мере, у складу са законом.		

(запослени – запослени; запослени – родитељ; запослени, родитељ – треће лице)			
---	--	--	--

Заштита запослених

Установа је дужна да поступа увек када постоји сумња или сазнање да запослени трпи насиље од стране ученика, родитеља или трећег лица у установи или за време организовања активности установе.

	Поступак	Евиденција
Ученик починилац насиља према запосленом	Директор је дужан да одмах обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак и да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са законом за ученике старости до 14 година, а за ученике изнад 14 година, осим наведених активности и да обавести надлежно јавно тужилаштво и полицију.	Документација
У случају повреде части, угледа и достојанства запосленог од стране ученика	Примењују се мере и активности прописане за трећи ниво вршњачког насиља	Документација
Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом починилац насиља према запосленом	Неопходно је да директор у сарадњи са тимом за заштиту и тимом за инклузивно образовање утврди да ли је испољено (агресивно) понашање ученика последица здравственог стања, односно развојне сметње и у складу са тим се предузимају даље мере и активности, односно процењују кога је потребно укључити од спољашње мреже заштите (стручњаци	Документација

	из здравственог система, социјалне заштите и др	
Када је родитељ или треће лице починилац насиља према запосленом или запослени према запосленом,	Директор је дужан да таква сазнања пријави полицији и надлежном јавном тужилаштву, а када је родитељ починилац насиља да обавести и надлежни центар за социјални рад, у року прописаним Законом	Документација
Уколико установа има сазнање да родитељ или треће лице на друштвеним мрежама омаловажава, вређа, прети или позива на насиље према запосленом, а у вези са професионалном улогом запосленог	Установа је дужна да о томе обавести надлежно јавно тужилаштво, у року прописаном Законом.	Документација

РЕДОСЛЕД ПОСТУПАЊА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

	Начин
1. Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација – директно или	<p>Прикупљање информација - утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање.</p> <p>Прикупљање информација по правилу чини одељењски старешна, стручни сарадник, односно друго задужено лице у установи наставник, васпитач или члан тима за заштиту, од свих учесника, непосредно по сазнању или сумњи о догађају. Начин прикупљања информација (непосредан разговор/усменим путем, писаним путем,</p>

<p>индиректно.</p>	<p>анонимна анкета и сл).</p> <p>Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању и врши преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором.</p> <p>Изјава од малолетних ученика која се узима у току васпитно-дисциплинског поступка, узима се у присуству родитеља, а у складу са одредбама закона који уређује основе система образовања и васпитања, а којима је прописан васпитно-дисциплински поступак у установи.</p> <p>У случају сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.</p>
<p>2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника</p>	<p>обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.</p>
<p>3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби</p>	<p>Пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.</p>
<p>4. Консултације у установи</p>	<p>Разјашњавање околности, анализирања чињеница, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, васпитач, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.</p> <p>Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: министарство надлежно за послове</p>

	<p>образовања и васпитања – надлежну школску управу, центар за социјални рад, полицију, правосудне органе, здравствену службу.</p>
<p>5.Мере и активности</p>	<p>Предузимају се за све облике и нивое насиља и злостављања.</p> <p>План заштите од насиља за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за ученике који су претрпели насиље или били сведоци насиља и злостављања.</p> <p>План појачаног васпитног рада за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа насиља за ученике који су извршили насиље, подстрекивали на насиље или пасивно подржавали насилну ситуацију.</p> <p>План заштите од насиља и план појачаног васпитног рада може да се сачине и за цело одељење, односно васпитну групу.</p> <p>План заштите од насиља, као и план појачаног васпитног рада за ученика сачињава тим за заштиту заједно са одељенским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом, секретаром, директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. За ученика који се образује у складу са чланом 76. Закона о основама система образовања и васпитања у израду плана заштите се укључује Тим за инклузивно образовање. У припрему плана заштите од насиља, односно/плана појачаног васпитног рада и реализације, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељенске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и децу, односно ученике – учеснике у насиљу и злостављању.</p> <p>За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата од момента сазнања, путем дигиталне националне платформе „Чувам те” (Национална платформа) са првим информацијама о догађају и предузетим активностима, а у року од 48 сати од момента сазнања са допуном информацијама и закључцима са састанка тима за заштиту. Такође, установа путем Националне платформе ажурира информације о поступању до затварања предмета, односно предузимања свих потребних мера и њихове евалуације. Путем Националне платформе, установе обавештавају друге надлежне институције из спољашње мреже</p>

	заштите (систем социјалне и здравствене заштите, полиција и јавно тужилаштво), у складу са прописаним процедурама.
6. Ефекти предузетих мера и активности прати установа	<p>Одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци).</p> <p>Установа прати и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.</p>

Поступање установе када се деси **кризни догађај**

Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	<p>Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи.</p> <p>У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације.</p> <p>Тим за кризне догађаје благовремено информише Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.</p>
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе,	На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом

<p>мобилни тим).</p>	<p>израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања.</p> <p>У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.</p>
<p>Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције</p>	<p>Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације.</p> <p>У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге видове подршке.</p>
<p>Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају</p>	<p>Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства</p>
<p>Психосоцијална подршка деци,</p>	<p>Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика,</p>

<p>ученицима и запосленима</p>	<p>родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ.</p> <p>У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.</p>
<p>Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи</p>	<p>Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану.</p> <p>План рада треба да садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања.</p> <p>Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте.</p> <p>Након кризног догађаја, неопходно је да установа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у установи - постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера.</p> <p>Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.</p>

Организација евентуалних комеморативних активности	У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.
Праћење реализације плана и евалуација	Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.
Вођење документације и извештавање	Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацијом. Извештај о поступању установе доставља се надлежној школској управи, а када су у питању домови ученика, извештај о поступању се доставља и сектору Министарства надлежном за ученички и студентски стандард, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у установи.

Вршњачки тим

Циљеви: ширење асертивног начина комуникације, толеранције, хуманих вредности, превенција насиља, као и развијање другарства, поштовања и емпатије, тимског духа, осећања заједништва, али и јачање критичности и супротстављање пошастима данашњице.

Циљ рада Вршњачког тима је активно учешће ученика у активностима, радионицама, задацима кроз које стичу знања, искуства и вештине неопходне за иницирање и активно учешће у смањењу насиља у школи. Кроз учешће у тиму, ученици су мотивисани да се баве питањем насиља у школи. Дугорочно, корист је вишеструка јер ученик осећа да је важна и корисна карика заједнице, да својим залагењем мења ствари на боље, доприноси колективу, слободно и креативно се развија.

Задатак Вршњачког тима је да се кроз низ активности током школске године залаже за промоцију, вредновање и усвајање животних вредности – другарства, пожртвовања, толеранције, ненасилних облика комуникације, хуманости. Задатак ментора је да прати рад тима, да спроводи све планиране активности, да оспособи и припреми ученике за самостално учешће у оквиру тима и подстакне на ширење позитивне радне климе у свом одељењу.

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ВРШЊАЧКОГ ТИМА		
МЕСЕЦ	АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ
Септембар	Избор чланова тима, формирање тима, израда и анализа плана и програма; присуствовање састанку Тима за заштиту ученика, доношење правила понашања на нивоу школе;	Вршњачки тим и наставници – ментори
Октобар	Реализација радионица Упознавање са облицима насиља	Вршњачки тим, наставници-ментори Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Новембар	Обележавање Дана толеранције Организовање едукативних предавања	Вршњачки тим, наставници-ментори и Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Децембар	Израда презентација, Сумирање учинка; подношење полугодишњег извештаја рада тима на нивоу школе; радионице	Вршњачки тим и наставници-ментори
Јануар	Реализација радионице	Вршњачки тим, наставници-ментори и Тим за заштиту од дискриминације, насиља,

		злостављања и занемаривања
Фебруар	Реализација радионице, Израда упитника о присуству насиља у школи и спровођење истог, анализа, план мера	Вршњачки тим, наставници- ментори и Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Март	Рад са ученицима млађих разреда- ученици старијих разреда посећују одељења бивших учитеља/ица и укључују ученике у рад ВТ- промоција ВТ (израда бецева, флајера о насиљу, помоћ у задацима)	Вршњачки тим, наставници- ментори и Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Април	Израда и постављање панела са темом борбе против насиља, заштите ученика од насиља, толеранцијом	Вршњачки тим, наставници- ментори, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Мај	Организација спортских турнира и хуманитарних акција (сакупљање ствари и играчака за децу из „Сигурне куће“)	Вршњачки тим, наставници- ментори и Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Јун	Организација спортских турнира Вредновање активности Вршњачког тима; подношење извештаја наставничком већу	Вршњачки тим, наставници- ментори, Ученички парламент

Напомена: чланови тима биће позивани на састанке Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Учествоваће у активностима на нивоу одељења са одељењским старешином и евидентирати случајеве насиља у одељењу/ школи и радити на решавању истих, радити са ученицима који врше повреду правила понашања и обавеза ученика, пружати подршку ученицима који трпе насиље, пратити ситуацију у одељењу, учествоваће у планираним активностима тима, охрабривари другове посматраче да конструктивно реагују.

Безбедност ученика

ЦИЉ: Заштитити ученике од преступничког понашања групе или појединаца, упознати их са облицима друштвено неприхватљивог понашања и оспособити их за конструктивно решавање конфликта.

ЗАДАЦИ:

- Едукација ученика
- Информисање ученика о различитим облицима преступничког понашања, законскимрегулативама
- Превенција насиља
- Подстицање сарадње, толеранције
- Ненасилна комуникација, конструктивно решавање конфликта

Активности	Носиоци	Време реализације	Начин праћења
Информисање ученика о различитим облицима преступничког понашања, законским регулативама	Разредне старешине, педагог, Тим за превенцију насиља, правник	Током школске године, ЧОС	Писмена евиденција
Подсећање на правила понашања у школи	Разредне старешине, педагог	у септембру и током школске године, ЧОС	Писмена евиденција, пано
Радионица о дечјим правима	Учитељи, наставници, педагог	У току Дечје недеље, октобар	Писмена евиденција, панои
Промовисање толеранције, подстицање сарадничког односа, прихватање различитости	Учитељи, наставници, педагог, Ученици, Бачки парламент,	Током године	Писмена евиденција, панои, радионице
Помоћ друговима око учења	Учитељи, наставници, педагог,	Током године	Писмена евиденција

	Ученици, Бачки парламент, Тим за превенцију насиља		
Радионице о превенцији насиља	Педагог	Током године	Панои
Радионице о болестима зависности	Педагог	Током године	Панои
Вршњачка медијација	Педагог	Током године	Писмена евиденција
Редовна дежурства наставника	Наставници	Током године	Писмена евиденција
Ангажовање свих ученика у спортским и културним манифестацијама	Наставници	Током године	Писмена евиденција
Сарадња са полицијом, едукативна предавања	Разредне старешине, полицајци	Током године	Писмена евиденција

План превенције употребе дрога код ученика

ЦИЉ: Развијање свести ученика, родитеља и запослених о штетности употребе дрога и пружање помоћи ученицима и њиховим родитељима у решавању проблема злоупотребе.

ЗАДАЦИ:

- Бављење питањем дрога међу ученицима, запосленима у школи и родитељима
- Подизање свести и унапређивање вештина свих укључених субјеката у превенцију злоупотреба дрога
- Изграђивање негативног става према употреби дрога

- Подстицање развоја и примене превентивних активности у области злоупотребе дрога
- Подстицање сарадње и развијање партнерских односа са свим значајним актерима у превенцији и решавању проблема у овој области
- Планирање стручног усавршавања у циљу развијања компетенција за превентивни рад са ученицима и родитељима
- Пружање подршке ученицима и њиховим родитељима у решавању проблема злоупотребе
- Информисање ученик и родитеља / других законских заступника о последицама кршења ЗОСОВ, Протокола о поступању у случају присуства и коришћења психоактивних супстанци у образовно-васпитним установама

Активности	Носилац активности	Време реализације	Начин остваривања и праћења активности
Израда Плана превенције употребе дрога	Тим	Септембар	Писана документација
Упознавање органа школе са Планом превенције употребе дрога	Тим	Септембар	Писана документација
Информисање ученика о различитим облицима преступничког понашања и законским регулативама, превенција и последице	Разредне старешине, наставници, стручна служба	Септембар и током школске године	Путем редовне наставе, часа одељенског старешине, информативних састанака; примена ЗОСОВ, Протокола о поступању у случају присуства и коришћења психоактивних супстанци у образовно-

			васпитним установама
Организовање радионица на тему превенције употребе дрога	Одељенске старешине, стручна служба, наставници	Током школске године	План и реализација радионица, документација
Организација ваннаставних активности и секција	Наставници, разредне старешине, стручна служба	На почетку и током школске године	План ваннаставних активности и секција
Обезбеђивање и пружање информација за ученике о негативном утицају дрога (панои, редовна настава, ваннаставне активности, секције, часови одељенског старешине)	Одељенске старешине, стручна служба, наставници, ђачки парламент	Током школске године	Панои, план и реализација часова, документација
Анализа стања и идентификовање ученика који су ризична група	Разредне старешине, предметни наставници, стручна служба, запослени	Током школске године	Анкете, анализа
Покретање васпитно-дисциплинског поступка за ученике који су извршили повреду обавеза	Директор, разредне старешине, стручна служба, родитељи	Током школске године	Писана документација

Саветовање уколико постоји сумња на злоупотребу дрога и упућивање на третмане одвикавања	Ученици, стручна служба, одељенски старешина	Стручна служба, одељенске старешине, директор, родитељи, здравствени центар,	Чим се покаже да постоји сумња, досије ученика
Индивидуални разговори са ученицима	Одељенске старешине, стручна служба	Током школске године	Писана документација
Редовно дежурство наставника ради осигуравања безбедног окружења ученика у школи и дворишту	Наставници	Од почетка и током школске године	Књига дежурства
Пружање подршке ученицима (учење, развијање друштвено прихватљивих вредности, породични проблеми)	Наставници, разредне старешине, стручна служба,	Током школске године	Писана документација,
Помоћ ученицима у квалитетнијем организовању слободног времена	Наставници, разредне старешине, стручна служба, родитељи, вршњаци	Током школске године	Писана документација, путем часова редовне наставе, часова одељенског старешине, ваннаставних активности, индивидуалних разговора, учешћима на

			конкурсима итд.
Настојати да се онемогући доступност дувана, алкохола и наркотика ученицима	Школа, локална заједница, полиција, породица, тим	Током године	Разговори са ученицима, власницима продавница, представницима локалне заједнице, полицијом
Информисање родитеља о штетности употребе дрога	Разредне старешине, стручна служба	Септембар и током школске године	Родитељски састанци
Информисање родитеља о поступку приликом повреде обавеза ученика	Разредне старешине, стручна служба	Септембар и током школске године	Родитељски састанци, Индивидуални разговори
Сарадња и пружање подршке родитељима детета које извршило повреду обавеза	Разредне старешине, стручна служба, директор	Током године	Родитељски састанци, Индивидуални разговори
Сарадња са полицијом, центром за социјални рад, здравственим центром, дирекцијом за омладину и спорт	Стручна лица , школа	Током године према плану ових институција	Писана документација

ДОКУМЕНТАЦИЈА, АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Носиоци	Активности
У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности установа:	1) прати остваривање програма заштите установе; 2) евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;

	<p>3) прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;</p> <p>4) укључује родитеља у васпитни рад у складу са врстом и нивоом насиља и праћење ефеката предузетих мера и активности;</p> <p>5) прати остваривање активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада;</p> <p>6) прати остваривање плана поступања установе у кризним догађајима;</p> <p>7) евидентира кризне догађаје;</p> <p>8) анализира стање и извештава.</p>
Одељењски старешина, односно васпитач	Бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности и евидентира у педагошкој документацији
О случајевима који захтевају укључивање тима за заштиту (други и трећи ниво)	Документацију (службене белешке и сви други облици евидентирања података о лицу, догађају, предузетим радњама и др.) води, чува и анализира за потребе установе психолог или педагог, а изузетно, други члан тима за заштиту кога је одредио директор.
О ситуацијама насиља првог и другог нивоа, предузетим мерама и активностима, као и праћењу предузетих активности	Школа је у обавези да води евиденцију због потребе кварталних извештаја и користећи Националну платформу „Чувам те“. За унос података на националној платформи су задужени запослени у школи које је директор овластио за приступ националној платформи.
Тим за заштиту подноси извештај о реализацији превентивних и интервентних активности два пута годишње.	Директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент.